

ONDERBEWUSTZIJN

12 februari 1960

Goedenavond, vrienden.

Wij, sprekers dezer Orde, zijn niet alwetend, of onfeilbaar. Wij hopen dat u zelfstandig na zult willen denken. Ons onderwerp voor hedenavond heeft als titel:

ONDERBEWUSTZIJN

Op het ogenblik wordt op deze wereld haast te veel over dit onderwerp gesproken.

Sinds Sigismund Freud zich bezig heeft gehouden met de ontleding van het droomleven, is een steeds grotere nadruk gevallen op de innerlijke en niet bewust regeerbare factoren van het menselijke denken. De kwestie van het onderbewustzijn - ik sta er prijs op dit allereerst te constateren - wordt vooral in meer stoffelijke zin vaak sterk overschat en overdreven. De wijze waarop men tegenwoordig met deze waarden werkt, o.m. in de psychiatrie, is niet helemaal verantwoord. Ik zal trachten het u duidelijk te maken waarom, maar hoop tevens u voldoende mede te kunnen delen omtrent wezen, oorzaak en samenstelling van het onderbewuste.

Op het ogenblik dat een mens ziet, of hoort, neemt hij waar. Deze waarnemingen worden doorgegeven aan de hersenen, die deze prikkels dus opvangen. In de meeste gevallen wordt slechts een deel van die prikkels bewust gerealiseerd. U ziet en hoort vele dingen rond u zonder deze bewust waar te nemen. Toch zal die waarneming in het bewustzijn bewaard blijven. Dan maakt zij deel uit van het onderbewustzijn, dat wij in de meer menselijke zin misschien wel het beste zouden kunnen noemen: het niet direct toegankelijke herinneringsvermogen. Wij allen weten dat men op herinneringen reageert: wanneer je tweemaal door een hond gebeten bent, zul je de derde maal wat voorzichtiger zijn, wanneer je in de buurt van zo'n dier komt. Dit is een volkomen bewuste reactie: u herinnert zich dat u gebeten werd en u zegt tot uzelf, ik moet uitkijken... Maar wanneer u zich niet bewust herinnert dat u gebeten bent, zal die herinnering toch ergens in u aanwezig blijven. Het gevolg is, dat u - zonder te weten waarom - een soort afkeer hebt tegen honden, of zelfs angst daarvoor. Het is logisch dat dit niet alleen opgaat bij bijtende honden.

In het menselijke leven spelen zeer veel factoren een belangrijke rol. Het begint al in de jeugd, wanneer de verhouding van het kind tot de moeder en later van het kind tot het gezin - vader en eventuele broers en zusters - een scherp geprinte reeks van herinneringen doet ontstaan, die weliswaar uit het bewuste herinneringsvermogen kunnen verdwijnen, maar toch altijd een bepaalde instinctieve benadering van de wereld helpen veroorzaken. Daarnaast moet ook nog worden opgemerkt dat het onderbewustzijn - bezien in zuiver stoffelijke zin - in staat is om ervaringen op te doen die de mens bewust wegpraat, of vergeet. Soms is dit een kwestie van schaamte, usance, van de mode der maatschappij. Zo zien wij in zeer vele gevallen als basis van complexen, seksuele moeilijkheden, zakelijke schuldgevoelens e.d., die verdrongen werden uit het waakbewustzijn en dus alleen in het onderbewuste hun bestaan voeren.

Niemand mag ooit vergeten, dat - zo deze ideeën als verdrongen zijn, of zelfs getransformeerd of gesublimeerd - zij steeds in het onderbewuste als een normale en oorspronkelijke factor werkzaam blijven. Dit is van groot belang. Voorbeeld: er is een patiënt die soms door onverklaarbare woede en driftaanvallen wordt geteisterd. Gedurende deze korte perioden van onbeheerstheid is hij werkelijk gevaarlijk voor de maatschappij. Buiten deze aanvallen om blijkt de patiënt een zakenman te zijn met een behoorlijk succes, een zeer gewaardeerde familievader en een zeer geacht lid van de maatschappij. Ook had hij deel in vele verenigingen. Kortom, hij is een doorsnee man, zoals je die in de betere middenstandklasse pleegt voor te stellen.

Bij een nader onderzoek blijken er enkele eigenaardigheden op te treden. In de eerste plaats heeft hij vroeger een betrekkelijk wild leven gevoerd. Daarna blijkt hij tot een bepaald geloof over te zijn gegaan, waarbij een groot deel van deze impulsen in gebed en kerkelijke activiteiten wordt gesublimeerd. Daarnaast blijkt hij in zijn jeugdjaren voornamelijk de mindere te zijn geweest. Het kind op de speelplaats, dat door een ieder werd geplaagd en gemedend. Ook dit is

overgezet in een tot begrip van meerwaardigheid geworden minderwaardigheidscomplex. Deze impulsen zijn verantwoordelijk voor de heerszuchtige manier waarop hij in zijn bedrijf pleegt op te treden. Toch is hij te allen tijde menselijk. In zijn familieleven blijkt verder, dat hij van zijn vrouw sterk afhankelijk is. Ook vroeger heeft hij steeds getracht bij zijn moeder beschutting en troost te zoeken voor de wreedheden van de maatschappij. Bij een ontleden van de ziekelijke complexen, die tot de driftuitbarstingen en daarmee gepaard gaande geweldplegingen konden voeren, werd uiteindelijk de conclusie bereikt, dat de persoon in kwestie veel te gebonden leefde. In zijn jongelingsjaren had deze drang naar vrijheid zich geopenbaard in wat toen rowdyism werd genoemd en tegenwoordig nozemgedoe heet. Dezelfde drang was volkomen gebonden in kerk en gezin, waar immers de vrouw thuis de dominerende factor was.

Het gevolg was dat deze man zijn zucht naar vrijheid en zijn behoefte zich steeds weer door aanval te verdedigen om niet de minste te zijn, niet kon uiten. Hij vond geen uitlaat en moest toch deze spanningen ontladen. Indien hij zich van deze noodzaak zich zo nu en dan eens te ontladen bewust zou zijn geweest, zou de zaak waarschijnlijk met af en toe een hard woord afgedaan kunnen worden. Maar zijn binding aan de echtgenote, die hem in de plaats van de moeder trad, plus zijn binding aan de kerk, die zijn gedrag in zeer grote mate bepaalde, evenals zijn burgerlijk aanzien, waardoor hij zich vaak verplicht gevoelde een gemaakte houding aan te nemen, werkten zózeer beperkend, dat hij niet meer aan de schijn van het leven kon ontkomen. Zijn waakbewustzijn aanvaardde geheel het beeld van het Ik als een gezeten burgerman met waardige gewoonten en een diepe godsdienstigheid. Zijn onderbewustzijn, mede dank zij de vele niet bewuste herinneringen, kon dit beeld niet aanvaarden. De strijd tussen bewustzijn en onderbewustzijn kwam tot ontlading in gewelddadigheid, waarbij het geweld, dat vroeger door het Ik werd ondergaan, nu als een wanhopige drang naar buiten toe werd gekeerd. Hierbij was enerzijds sprake van een poging tot compenseren van het lijden der jeugdjaren, terwijl hier anderzijds bovendien de tekorten mee spraken, die door de wijze van leven steeds verder op de voorgrond kwamen.

Een dergelijk geval is leerzaam. Het toont aan dat het onderbewuste deel van het denken te allen tijde werkzaam is en gevaarlijk kan worden voor de mens die te zeer van eigen geaardheid afwijkt in de gewoonten van zijn leven. Indien men deze afwijkingen gaat zien als iets wat vergoelijkt moet worden, omdat dit immers niet alleen eigen schuld is - zoals in de psychiatrische beoordeling van vele gevallen immers gebeurt - scheppen wij een nieuwe en zeer gevaarlijke complexwaarde: de idee dat het Ik om het vroeger geledene, of eigen afwijkingen, in het heden praktisch onaantastbaar moet zijn. Het Ik meent - op grond van deze innerlijk gevoelde onvolwaardigheid - zich boven de wet te kunnen stellen. Het resultaat is in al te vele gevallen, dat de remmen die in maatschappelijk opzicht nog bestonden, aanmerkelijk vermindern en daardoor een toename van de onbeheerste en vaak ook misdadige activiteiten te verwachten is.

U ziet dat het onderbewustzijn een belangrijke factor is in het leven. Bij het beoordelen van de onderbewuste drangverschijnselen mogen wij dan ook nooit te teer, of te liefderijk zijn. Wij mogen begrijpen, maar zullen daarom nog niet zonder meer mogen verontschuldigen. De verontschuldiging is een te zacht geneesmiddel, dat misschien wel enige goede werkingen zal hebben, maar over het algemeen de ziekte eerder verder doet woekeren, dan haar geneest.

Nu neem ik niet aan dat u het onderbewustzijn alleen heeft gesteld omdat u zich bezig wilde houden met de zuiver psychologische achtergronden van het leven. Uiteindelijk zijn hierover in de stof vele en zelfs vele goede werken gepubliceerd. Wat minder op de voorgrond komt en pas sedert Jung in de zielkunde wat meer optreedt, is het innerlijk patroon dat niet meer alleen aan zuiver stoffelijke waarden kan worden gemeten. In groepen als deze gebruikt men hiervoor vaak de termen als: uitdrukking van de geestelijke bestrevingen binnen het stoffelijke voertuig. Anders gezegd: er zijn in het onderbewustzijn reeksen van factoren die niet alleen aan de hand van erfelijkheid, of door de normale werkingen van het onderbewustzijn kunnen worden bepaald, doch in het onderbewustzijn een duidelijk kenbaar bias, een zeker vooroordeel scheppen. Het gevolg is, dat ook deze factor van groot belang kan zijn voor het menselijke leven. Vooral waar de mens een geestelijke bewustwording zoekt op zijn eigen wijze, is dit onderbewustzijn in zeer grote mate belangrijk, vooral zover het de geestelijke impulsen betreft.

De geest nu - hier wijk ik even van mijn onderwerp af - moet worden gezien als een kracht die in staat is zwakke, maar verder aan gedachtenprikkelers gelijke impulsen te scheppen binnen de hersenen. De zwakte van deze impulsen zal er de oorzaak van zijn, dat dezen althans bij de meeste mensen blijven onder de bewustzijnsdrempel en dus niet bewust genoteerd kunnen worden. Daartegenover staat, dat het onderbewustzijn voor deze prikkelers wel vatbaar is en zo een geheel patroon van geestelijke impulsen de reeds daarin aanwezige bewustzijnsimpulsen kan variëren, beïnvloeden. Hierdoor staan op het stoffelijk te verwachten grondplan een reeks van variaties en afwijkingen, die vaak vallen ver buiten wat aan de hand van de normale werkingen van het bewustzijn en onderbewustzijn zou kunnen worden verwacht.

De consequenties zijn hierbij vaak vreemd. Hadden wij in het gestelde praktijkgeval te doen met een strijdigheid tussen menselijk leven en het eigenlijke wezen - alles van stoffelijke aard nog - zo kunnen wij daarnaar nog dergelijke geschillen verwachten tussen stoffelijke impulsen en problemen, de geestelijke impulsen en problemen, plus nog eens het waakbewustzijn. Vanuit menselijk standpunt spreekt men over deze geestelijke, zowel als de stoffelijke impulsen gezamenlijk, is: onderbewustzijn. Bij de geestelijke impulsen is verder nog mede te noemen de niet persoonlijke impuls, die door het gezamenlijke streven en denken van de mensheid, of een groter deel daarvan op het Ik wordt ontladen. Dit is dan het bovenbewustzijn, dat zich op het Ik afdrukt als een gemeenschappelijk denken, dat een praktische invloed heeft op eigen daden en daadmogelijkheid. Ook dit wordt mede gezien als onderbewustzijn volgens de huidige formuleringen.

Wat kun je met het onderbewustzijn doen? In de eerste plaats kan men het onderbewustzijn scholen. Ook wanneer wij niet bewust bepaalde impulsen ondergaan, is het toch mogelijk ons te realiseren dat zij ergens uit het Ik stammen. Het nadruk leggen hierop betekent dat elk hernieuwd uitwerken van een dergelijke gedachtenimpuls een versterking van deze impuls ten gevolge heeft. De vergelijking is heel eenvoudig. U zit hier te midden van een gezelschap. Aan verschillende kanten wordt gepraat. Blijft u gewoon recht voor u zien, dan zult u daarvan betrekkelijk weinig verstaan en van de vele gesprekken slechts incidenteel enkele woorden opvangen. Indien u het oor in de juiste richting voert - te luisteren legt - zal het u opvallen, dat u - bij een wegvallen van de andere gesprekken - een gesprek bijna geheel kunt volgen, zelfs wanneer dit op enige afstand van u gevoerd wordt. Op een dergelijke wijze kunnen wij in het denken onze aandacht richten op bepaalde impulsen die regelmatig terug keren, zodat wij op den duur ook de onderbewuste gedachtegangen, die hier oorzakelijk voor zijn, kunnen vinden.

Hierbij is één gevaar: wanneer het de oorzaken zijn van een voor ons onplezierig zijn, zal het bewustzijn zich er tegen verzetten deze herinneringen weer in het meer bewuste denken op te nemen. In het klinisch zielkundig onderzoek, in de psychiatrie, vinden wij dan ook een zeer grote weerstand van de patiënt bij benadering van het onaangename punt, terwijl hij met duizend leugens de belangrijke punten en herinneringen omzeilt, omdat hij nu eenmaal onderbewust dergelijke herinneringen niet wil en kan uitspreken. Zelfs woede uitbarstingen, weglopen en pogingen de arts te ontslaan, zijn vaak de gevolgen van een benadering van het zere punt. Denkt u nu niet, dat u zelf in staat zult zijn de kern van al uw problemen te vinden. Wel zult u voor elke in u voorkomende drijfveer een redelijke motivering kunnen vinden. Dit is al veel waard, waar het aantal voor u ook in de wereld redelijke handelingen hierdoor toeneemt, naarmate u in staat bent onderbewuste impulsen, zelfs aan de hand van een rationalisatie, tot bewust deel van uw handelen te maken.

De geest zal van dergelijke bestrevingen ook vaak een goed gebruik kunnen maken. Niet alleen wat stoffelijk werd vastgelegd, maar ook een groot deel van hetgeen binnen het bewustzijn door de geest neer werd gelegd, is op deze wijze langzaam maar zeker boven het drempelniveau uit naar het waakbewustzijn op te heffen. Men kan dus een groot deel van de geestelijke impulsen op den duur deel doen zijn van het redelijke denken, leven en handelen. Voor een geestelijke bewustwording is het zelfs zaak, dat men wat de geest in de stof tracht te volbrengen, zoveel mogelijk leert bevorderen. Reken maar na: het menselijke lichaam met de daaruit voortgekomen onderbewuste impulsen bent u na gemiddeld 70 jaren kwijt. U kunt misschien 100 jaar worden, of misschien zelfs wel 140. Zelfs in het laatste geval moet die periode toch kort worden

geacht vergeleken met het bestaan van een geest die al leefde vóór de farao's begonnen hun grote graftekens op te richten en die ongetwijfeld nog voort zal bestaan, wanneer op aarde de atmosfeer verdwenen is, en de aarde als een dode bol draaiende rond een stervende zon overblijft.

Het is dus belangrijk het geestelijke te stimuleren. Dit kan alleen geschieden, wanneer nooit op grond van onderbewuste impulsen en drangverschijnselen, of ziekelijke verschijnselen, in het onderbewustzijn een uitvlucht wordt gezocht voor het ontlopen van de moeilijkheden in de wereld. Een afschuiven van de verantwoordelijkheden in eigen wereld en bestaan, omdat men nu eenmaal onderbewust, of zelfs geestelijk een bepaalde idee, of impuls heeft, is uit den boze. Worden de mensen daarvoor niet consequent gestraft, dan zullen zij daardoor een vertekend beeld krijgen van leven en maatschappij. De geest ontvangt verkeerde emoties en prikkels, met als gevolg een foutieve houding bij de overgang en - tenminste - een noodzakelijk zeer lange tijd van aanpassing, vóórdat men deel kan gaan uitmaken van het normaal geestelijk milieu.

Dit is dan ook een van de voornaamste redenen die mij er toe brachten reeds aan het begin te stellen, dat ik de vlucht in het psychische probleem absoluut verwerp. Niet het psychisch probleem op zich, want dit bestaat nu eenmaal. Het feit, dat dit tot een oplossing voor de vraag van verantwoordelijkheid, of een uitvlucht kan worden gemaakt, heeft mij ten eerste en zeer onaangenaam getroffen.

U bent voor uw eigen leven verantwoordelijk, ook wanneer u meent - onder invloed van het onderbewustzijn - door een demon bezeten te zijn, of gedreven wordt door een drift, waarin u niet weet wat u doet e.d. Het feit dat de verantwoording blijft bestaan en een ieder u aan de gevolgen van uw eigen daden zal houden, is tenminste reeds een factor, die de onbeheertheid remt. Het zal vaak mogelijk zijn - juist door de vrees voor gevolgen - overlegd en redelijk te reageren, zelfs indien de bron van de impuls niet, of niet onmiddellijk te vinden is. Voor de geest kan dit alleen maar goed zijn. Stel dat de geest in u zegt: nu moeten alle banden worden weggenomen. Ik moet leven, zoals ik dit wil. Ik moet mij stoffelijk uitzazen. Ik heb stoffelijke ervaringen nodig.... . Zou u aldus niet aan de gevolgen t.o. anderen en uw verantwoordelijkheid t.o. anderen denken, dan zou u zich misschien onmiddellijk in het rosse nachtleven storten etc. U zou misschien menen dit te kunnen verontschuldigen door te zeggen: mijn geest vergt dit nu eenmaal. Maar uw geest vergt dit niet werkelijk van u, alleen reeds doordat de honger na een bepaalde soort ervaringen niet de enige impuls is, die de geest regeert.

De geest heeft behoefte aan een zekere eenheid en samenwerking. Zij mag - ongeacht haar eigen wensen - tijdens haar verblijf op aarde zeker niet een andere geest in haar bewustwording remmen, remmen terughouden, of op enigerlei wijze buiten eigen spoor van directe bewustwording brengen. Het is al te gemakkelijk een innerlijke stem, of een uit het onderbewustzijn stammende impuls te maken tot de dragende factor van eigen leven en zo de wereld te bezaaien met ongelukkige mensen, of zelfs lijken. Er zijn meerdere mensen te noemen, die juist dit gedaan hebben. De rationalisaties die hieraan meestal worden verbonden, zijn zelden aanvaardbaar. De geest zal, zo de rationalisatie voor haar de werkelijkheid van bepaalde daden weg zal moeten praten krachtens haar wezen, bij een aanvaarden hiervan, tevens haar gehele wereld moeten verwerpen. In de dan ontstaande waanwereld krijgt zij van de werkelijke krachten in de Schepping dan een zó vertekend beeld, dat zij daaronder zelfs, terwijl zij nog in de stof gebonden is, lijden zal.

Wij mogen daarentegen wel aannemen, dat het onderbewustzijn - zowel het stoffelijke als het geestelijke deel ervan - ons stuwt in de richting van onze werkelijke behoeften en verlangens. Dat is belangrijk: het bewustzijn baseert zich namelijk niet op de werkelijkheid, zoals men algemeen aanneemt. Het baseert zich op een schijn, te weten de gemeenschap, zoals die door de persoon in kwestie wordt gezien, plus een zo belangrijk mogelijke plaats voor die persoon binnen die gemeenschap. Het resultaat is, dat u misschien de aanleg hebt tot vrijbouter, maar tracht u zelf te maken tot de meest gedegen ouderling, die ooit deze streken betreden heeft. Het gevolg zal dan zijn, dat u niet aan uw werkelijke levensmogelijkheden en behoeften tegemoet komt. U zult dan door het onderbewustzijn in dit ouderlingschap voortdurend tot problemen, faux pas, en behoeften worden gebracht, omdat dit nu eenmaal in het leven zijn rechten

verlangt. De geest wordt hierbij veelal tevens een grotere ervaringsmogelijkheid geboden. Het onderbewustzijn kan verder natuurlijk gebruikt worden om door training tot middel voor de ontvangst van geestelijke impulsen gemaakt te worden.

Ik zou niet volledig zijn, wanneer ik deze mogelijkheid buiten beschouwing zou laten. De geestelijke impulsen worden dan weliswaar nog onderbewust opgenomen, maar worden binnen het onderbewustzijn door concentratie zodanig versterkt, dat zij in weinig vertekende vorm binnen het bewustzijn kenbaar worden. Vandaaruit worden zij dan veelal onmiddellijk als daad geuit. Op deze wijze kan bv. bewuste helderziendheid en bewuste helderhorendheid aanmerkelijk gestimuleerd worden. Zien in ruimte en tijd - volgens de huidige kennis der parapsychologie incidenteel en zeker niet helemaal beheersbaar - is een eigenschap die iedere mens bezit. Het merendeel der daarbij optredende effecten zetelt wederom in het onderbewustzijn. De waarnemingen en beelden bestaan al langere tijd, veelal in het onderbewustzijn, vóór zij - dank zij het optreden van een triggerimpuls - in het bewustzijn merkbaar worden. Leert men nu alle belangrijke impulsen vanuit het onderbewustzijn naar het bewustzijn over te hevelen, dan zal ook een redelijke ontwikkeling der z.g. paranormale eigenschappen daardoor mogelijk zijn, in onder meer het herkennen van de toekomst, zien in het verleden, zien op afstand, enz.

Scholing van de mensheid in het gebruik van het denkvermogen en het onderbewustzijn acht ik dan ook van het allergrootste belang. Bij de training zou ik in het bijzonder de nadruk willen leggen op de herinneringsproeven, waarbij het herinneringsvermogen zozeer wordt verscherpt, dat een groter deel van hetgeen waargenomen en opgemerkt wordt, onmiddellijk aan het bewustzijn als herinnering kan worden teruggegeven. Daarnaast zou ik gaarne zien dat men maatregelen zou treffen, waardoor een ieder voor al zijn daden, ook indien deze voortkomen uit een onderbewuste drang, geheel verantwoordelijk wordt gesteld. Dit, ongeacht welke geestelijke, onderbewuste, of zelfs ziekelijke achtergronden die ter verontschuldiging kunnen worden aangevoerd. Volgens mijn gedachten is dit noodzakelijk, daar slechts, wanneer de innerlijke beleving en gedachtewereld steeds weer wordt gekoppeld aan de uiterlijke werkelijkheid, u in staat zult zijn met uw leven en denken inderdaad de innerlijke belevingen op verantwoorde wijze naar buiten te brengen en alles, wat buiten u gebeurt, ook innerlijk geheel correct te verwerken. Zolang deze directe, door de consequenties gevormde verbinding, niet tot stand komt, kan ik u garanderen, dat een voortdurende vertekening van de werkelijkheid op blijft treden.

Waak er verder voor te veel in eigen onderbewustzijn door te willen dringen. Dit is alleen mogelijk door training van het geheugen en een zich concentreren op enkele motieven voor daden en impulsen, die niet op een andere wijze redelijk kunnen verklaard worden. Laat de rede boven alles heersen. Schakel het onderbewustzijn alleen dan in, wanneer geen redelijke, of voor u voldoende redelijke verklaring te vinden is. Doe dit door u op het probleem in te stellen en te concentreren. Daarna dient u rustig af te wachten, welke echo dit in het Ik te voorschijn brengt. De associatie is een belangrijke aanduiding van de werkelijke achtergronden, van handelingen, of daden.

Ten laatste wil ik nog opmerken, dat alle geestelijke ervaringen - zoverre deze stoffelijk nog beleefbaar zijn - allereerst in het onderbewustzijn worden afgedrukt. Zij zullen eerst vanuit dit onderbewustzijn tot het bewuste denken door kunnen dringen. Als gevolg hiervan zal men, zowel door de associaties in het onderbewustzijn als de rationalisaties van het bewustzijn, een vertekening zien optreden in alles, wat uittredingen en dergelijke geestelijke belevingen betreft. Het is niet ernstig, indien wij voor alles ons steeds richten op de zin van het beleefde, of getoonde. Indien men tracht naar de letter hiervan te leven - naar de letter dus van de geestelijke impulsen, aanschouwde beelden en gehoorde stemmen - zal u ontdekken, dat men zichzelf en vaak ook anderen bedriegt.

Ik hoop hiermede een voldoende overzicht te hebben gegeven van hetgeen onderbewustzijn onder meer in kan houden. U zult begrijpen dat wij hier tijd noch gelegenheid hebben door te gaan op de onderzoeken die de laatste tijd op dit gebied plaats vonden. Zonder gebruik van technische termen is het ook heel moeilijk, geheel volgens de rede, duidelijk te maken hoe het

onderbewustzijn met zijn blokkades, remmingen enz., niet alleen een belemmering, maar in vele gevallen ook een zegen kan zijn voor de mens.

Vraag: Er zijn bepaalde inwijdingsprocessen, waarbij men geestelijke belevingen en processen wil benaderen door ervaringen in de stof. Is dit een deugdelijke methode?

Antwoord: De methode is niet altijd deugdelijk en wel om de volgende redenen: op het ogenblik dat men in een inwijdingsproces tracht bepaalde stoffelijke ervaringen als vaste procedures te stellen en niet van persoon tot persoon - dus zonder een diepgaand onderzoek van de persoon - zal men door de procedure bij een ieder andere reacties teweeg brengen. Hierdoor is het niet zeker dat de stoffelijke proeven inderdaad de juiste geestelijke instelling opwekt. Laat ons als voorbeeld nemen de wake in een kamertje met Bijbel en doodshoofd. U kent dit misschien. De een zal zich verzinken in de esoterische wijsheid van de Bijbel; de tweede voelt zich onbehagelijk vanwege het doodshoofd, wat hem een verwijfs naar eigen niet-begeerde toekomst schijnt te zijn; de derde zal vredig mediteren over de dood, terwijl de vierde zich afvraagt, of die schedel nu werkelijk echt is, of dat het misschien toch maar papier-maché is. Na een periode van enkele uren heeft wel elk van hen een beleving gehad, maar het is een totaal andere beleving, met ook totaal andere waarden.

Het is niet mogelijk een vaststaande inwijding te koppelen aan een vast ritueel. Het ritueel kan hoogstens een aanduiding zijn van wat men verwacht, dat de inwijding voor de persoon in kwestie zal betekenen. Maar de stoffelijke beleving kan nooit de stoffelijke inwijding zelf zijn. Wel is het vaak mogelijk, aan de hand van bepaalde hypnotische praktijken, een inwijding tot stand te brengen. Hier wordt inderdaad de feitelijke waarde van de persoon getest. Wanneer wij een zeer grote angst op de persoon projecteren, zal hij deze visualiseren met het door hem het meest gevreesde. In het ene geval zal het beeld een cobra zijn, in het andere een muis, een kikker, een bepaalde persoon, of een demon. Het beeld is dan een directe projectie van het eigen Ik. Een overwinning daarop is dan ook een werkelijke overwinning op en van het Ik. Het is dan een inderdaad in het Ik bestaande bereiking, die inderdaad voor verdere inwijding bruikbaar is. Ik hoop u met dit beeld duidelijk te hebben gemaakt, waarom ik meen de stoffelijke procedures ten hoogste als een symbool te kunnen waarderen. Het is immers niet mogelijk een proef te ontwerpen, die voor een iedereen gelijke betekenis heeft.

Vraag: Hebben degenen die deze procedures deden ontstaan, dan precies geweten wat en tot op welke hoogte door een mens zoiets bereikt kan worden?

Antwoord: Neem mij niet kwalijk, dat ik allereerst stel, dat u hier een aardig voorbeeld geeft van de meest voorkomende rationalisatie, welke berust op de onderbewuste drang een voor het Ik waardevol, of door het Ik waardevol geacht iets ten koste van alles te verdedigen en zuiver te stellen. Onthoudt goed, dat een ritueel nooit wordt ontworpen door de stichters van dergelijke geheimscholen. Zij kenden vaak wel een variërend en aan elke persoon aangepast ritueel, waarvan de wijzigingen niet redelijk leken in de ogen van hun geestelijk minder bekwame volgelingen, die immers niet over dezelfde geestelijke gaven konden beschikken. Het gevolg is geweest, dat hetgeen bedoeld was als een eenvoudige aanleiding tot een innerlijke beleving, in de plaats daarvan werd gesteld.

Ik wil ook hier graag een voorbeeld geven, wat u misschien zelfs wel in de praktijk kent: Jezus had de gewoonte maaltijden te organiseren. De bijeenkomsten die Hij leidde, werden vaak vooraf gegaan dóór, of onderbroken voor gemeenschappelijke maaltijden. Hieruit kwam de opdracht van Jezus aan het laatste avondmaal voort: eet en drinkt en doe dit ter Mijner gedachtenis..... De herdenkingsmaaltijd dus. Het is duidelijk dat men tijdens een gemeenschappelijke maaltijd als mens tot mens eenvoudige mogelijkheden tot benadering en begrijpen kan vinden. De gedachte van saamnhorigheid en broederschap wordt hierdoor inderdaad versterkt. De maaltijden van de eerste Christenen vonden dan ook op deze wijze plaats. Het bleef goed gaan, zolang men nog beseftte, wat in feite het doel van deze maaltijden was.

Toen men begon de maaltijden tot een sacraal gebeuren te maken - waarbij dus de vertaling van Jezus' woorden een andere werd, tot uiteindelijk: "neemt en eet, dit is Mijn lichaam, neemt en drinkt, dit is Mijn bloed, doet dit ter mijner gedachtenis" - werd een bovennatuurlijke gebeurtenis geschapen, waarbij de concentratie op de figuur van de stichter het feitelijke doel

van de maaltijd geheel verhinderde. Namelijk het bevorderen van eenheid en broederschap onder de mensen. Tegenwoordig zullen dus geheel vreemden elkaar aan avondmaalstafel, of communiebank, kunnen treffen én heen gaan, elk van hen verzonken in de rituele plechtigheid waaraan zij deel hadden, zonder dat zij elkaar ook maar iets nader zijn gekomen. Hiermede is het oorspronkelijke doel van deze maaltijden dus geheel gefrustreerd. Waar men dit niet voldoende beseft en dus steeds verder ging Jezus in het middelpunt van de belangstelling te plaatsen in de plaats van de door hem nagestreefde eenheid onder de mensen, is het ontstaan van dit ritueel begrijpelijk en is het evenzeer begrijpelijk, dat de vorm van het ritueel steeds meer aan de bestaande mogelijkheden werd aangepast.

Ongeacht de waarde die het ritueel ongetwijfeld heeft voor geestelijke belevingen, versterking van de persoonlijkheid, geloof en zelfs beïnvloeding van het onderbewustzijn, moet dan ook worden gesteld, dat de huidige vorm met de oorspronkelijke niets meer te maken heeft en men in de moderne versie aan het oorspronkelijke doel dus geheel voorbij gaat. Ik hoop overigens, dat ik met deze praktische beschouwing over een ritueel niemand heb beledigd. Bedenk wel, dat mijns inziens het avondmaal zowel als de communie een grote innerlijke betekenis kan bezitten. Ik wijs dan ook niet op deze instellingen als op zich verwerpelijk, of overdreven, maar wilde slechts aantonen, dat de oorspronkelijke vorm en bedoeling en het daaruit uiteindelijk gegroeide ritueel twee geheel verschillende dingen zijn. Mijn argument is, dat de huidige vorm niet meer gemeen heeft met hetgeen de organisator, Jezus, dit voor de mensen noodzakelijk achtte.

Vraag: Jezus bedoelde dit dus in de eenvoudigste vorm, namelijk het de mensen in broederschap nader tot elkaar brengen?

Antwoord: Ja, overigens bestaat het gebruik in andere vorm nog steeds voort en is een eigenaardige uiting van de behoefte tot gemeenschappelijk beleven. Denk bv. aan de - naar ik meen nog wel moderne - instuif, waarbij een ieder meebrengt wat hij bij kan dragen aan spijs en drank om zo het feest, of de gemeenschappelijke maaltijd, tot een zo vreugdig mogelijk beleven te maken. Iets, waardoor ongetwijfeld de onderlinge vriendschap en levensvreugde aanmerkelijk versterkt kan worden. Op deze wijze was ook door Jezus het maal oorspronkelijk bedoeld. Indien wij ons de moeite getroosten de evangeliën na te gaan, vinden wij onder meer de wonderbaarlijke vermenigvuldiging van brood en vissen, waarbij wordt opgemerkt, dat vele hadden vergeten levensmiddelen mee te nemen. Dit ziet men veelal als volgt: men had zoveel haast Jezus te volgen, dat men aan eten eenvoudig niet dacht. Een andere uitleg zou zijn: velen wisten niet, dat Jezus' leringen zolang duurden, dat Hij juist daardoor een gemeenschappelijke maaltijd met Zijn leerlingen placht te houden. Typisch is overigens, dat een psychologische knappe leer uit deze dagen, die in feite een vergissing, of een oplichting is, deze gemeenschapsmaaltijden hernieuwd in het middelpunt heeft gebracht. Ook hier blijkt, dat de mens tijdens de gemeenschappelijke maaltijd de beste instelling en de meest juiste band tot zijn naaste pleegt te vinden.

Laten wij ons niet zover vergissen, dat wij de volkswijsheid erbij aan gaan halen. Die vertelt weliswaar dat de weg naar de liefde van de man door de maag gaat, maar zij vergeet erbij te vermelden, dat de liefde van de vrouw op hetzelfde vlak dan afhankelijk blijkt te zijn van hetgeen er in de kookpot kan worden gestoken. Buiten alle wijsheden om blijkt steeds weer, dat het gezamenlijk delen van hetgeen voor de existentie noodzakelijk is, de sterkste banden tussen mensen vormt. Dit zal wel altijd zo blijven. Enerzijds komt dit voort uit de voormenselijke periode van het ras, de groepsgeest uit de tijd der Lemuren o.m., terwijl anderzijds de kuddegeest van de mens het delen van een vreugde deze zaak versterkt.

Vraag: Hoe staat de officiële wetenschap t.o.v. het onderbewustzijn?

Antwoord: Door de wetenschap in haar huidig stadium wordt het onderbewustzijn erkend als een deel van het denkvermogen, waarin zich hetzij niet belangrijke, hetzij door het bewustzijn verworpen herinneringen bevinden. Verder neemt men aan, dat van hieruit een belangrijk deel van het gedragspatroon van de mens en daarnaast ook een belangrijk deel van zijn mentaliteit zal worden bepaald. Dit alles met dien verstande, dat indrukken van voldoende felheid gedurende het gehele verdere leven - ook wanneer men zich deze nooit bewust herinneren zal - bepalend blijven voor de acties en reacties van de mens in omstandigheden, die daarmee ook maar schijnbaar iets gemeen hebben.

Voor verdere literatuur, die op dit gebied op het ogenblik bestaat, zou ik u graag willen verwijzen naar de meer uitgebreide gegevens. In vele medische werken, maar in het bijzonder in de werken die de psychologie behandelen, zult u uitvoerige behandelingen van het thema onderbewustzijn in wetenschappelijke zin aantreffen. Wel wil ik u aanraden u allereerst te informeren langs de populair wetenschappelijke kant, waar deze wel geen geheel juist beeld weergeeft, doch duidelijk aantoon, wat door de wetenschap op dit terrein thans als juist wordt erkend. Daarna kunt u naar hartenlust doordringen in de meer wetenschappelijke en technische gegevens over deze materie, mits u maar belooft het daarin gelezene niet op uzelf toe te passen. Dit laatste is gevaarlijk. Het voert vaak tot een zich zodanig verwarren in eigen gedachten en denkpatronen, dat men de band met de werkelijkheid hierdoor verliest.

Goedenavond, vrienden.

Volgende week zal worden behandeld: "GODSDIENST EN FILOSOFIE IN HET BOEDDHISME."

VRAGENRUBRIEK

Goedenavond, vrienden.

Hier is de 'Vragenrubriek'. Wat is de eerste vraag?

Vraag: De geest beïnvloedt het onderbewustzijn. Waarop werken nu de zintuigen?

Ook op het onderbewustzijn, of op het bewustzijn?

Antwoord: De waarnemingen der zintuigen werken in de eerste plaats direct op de centra, die de inkomende prikkels omzetten in voor het denkvermogen aanvaardbare factoren. D.w.z. dat de zintuigelijke waarneming in de hersenen werkt op bepaalde, niet bewust gebruikte centra, die het geheel van het stoffelijk denkvermogen, de gehele hersenen dus, deel doen hebben aan de uit deze centra verdergaande impulsen. Eenvoudig gezegd: wanneer u iets ziet, ziet u dit ten dele bewust, ten dele onbewust. Het gehele beeld is aanwezig in het visueel herinneringscentrum, van waaruit de impuls gaat en waarin zij als geheel blijft vastgelegd. De delen van het visueel herinneringscentrum die zwakkere impulsen opnemen, zullen deze hoofdzakelijk afgeven aan een circuit dat "onderbewust" blijft, terwijl sterkere impulsen aan zullen spreken op de delen van het denken, die onmiddellijk toegankelijk zijn, zodat dit deel der waarneming dan bewust is.

Het is dus onmogelijk precies te zeggen, dat de zintuigen alleen op het bewustzijn, of alleen op het onderbewustzijn werken. Wel kan worden gesteld dat bij sommige zintuigen het aantal onderbewust verwerkte impulsen zeer groot is. Bij de tastzin zal 8 tot 9 tiende van het aan prikkels ontvangene enkel onbewust worden geregistreerd, omdat de mens zich niet van álles, wat hij gevoelt, doch alleen van sterkere verschillen, bewust is.

Vraag: Voor mensen met eenvoudige schoolopleiding zijn de hier behandelde onderwerpen, zowel als de wijze van behandeling te moeilijk. Moeten deze mensen niet in de gelegenheid worden gesteld ook hier tot bewustwording te komen? Is het niet mogelijk de openbare bijeenkomsten ook op hen in te stellen?

Antwoord: Mogelijk is dit wel. Aan mensen met werkelijk gering begripsvermogen zijn er hier ongeveer 10 aanwezig. Bij 20 is de ontwikkeling goed. Verder zijn er nog 10, die wel heel wat meer zouden kunnen verwerken. Normalerweise zullen wij ons niet instellen op de hoogst ontwikkelden, of op de laagsten, maar werken wij even boven het gemiddelde van die 20. Hierdoor kan voor alle aanwezigen een zo groot mogelijk nut bereikt worden. Overigens nemen wij niet aan dat alles wat u op een avond hoort, geheel zult onthouden. Indien u dit zou kunnen, zou u werkelijk een geheugenwonder zijn.

Reactie: Er bestaat ook nog een "De Stem".

Antwoord: Inderdaad en deze wordt uitgegeven met de bedoeling, dat allen die niet geheel het gebrachte konden onthouden, of begrijpen, door lezen en studeren in staat zullen zijn hetgeen hen daarin interesseert, verder na te gaan. Wat het materiaal in De Stem betreft: dit is zo gegroepeerd dat gemiddeld 1/3 van de materie algemeen interessant is, dus voor de doorsneemens. Daarnaast 1/3 dat hoofdzakelijk gericht is op hen die een beter ontwikkeld begripsvermogen hebben en ongeveer 1/3 bevat eenvoudig materiaal en dingen die wat minder belangrijk zijn. Ik kan goed begrijpen dat u zegt: "Kunnen wij voor mensen met minder begripsvermogen hier ook niet iets doen?" Dat kunnen wij wel, maar het zou lastig worden. Wij zouden dan te maken krijgen met een ander type van gehoor. Indien u op het ogenblik hier komt luisteren en u voor het gebrachte interesseert, moet u werkelijk nog wel iets weten, ook al wordt door ons vaak getracht een te veel aan vreemde woorden te vermijden. Een andere keer zullen wij een meer vakkundige voorlichting geven, waarin vaktermen voorkomen. Wij zorgen er voor dat het geheel in balans blijft. Daarmee hebben wij een doel. Op eigen verzoek krijgt u onderwerpen en beschouwingen die vaak voor ons niet het belangrijkste deel van de avond zijn.

Wanneer u hier voldoende geleerd hebt, hopen wij u over te halen eens een cursus te volgen. In deze cursussen trachten wij uw belangstelling te wekken voor bepaalde onderwerpen. Uit deze bepaalde onderwerpen trachten wij u dan langzaamaan te brengen tot een meer praktische toepassing van bepaalde, ons bekende geestelijke waarden in uw stoffelijk leven. Als wij daarin een top vinden, zullen wij daarmede weer aan esoterie trachten te doen. Blijkt het gehalte van deze esoterische groep hoog genoeg te zijn, dan trachten wij met enkelen daarvan een soort geestelijke hogeschool te beginnen, waarin wij trachten de mensen voor te lichten over de wetten, die de mensheid meestal magie noemt en tevens de wijze te tonen waarop men die wetten ook zelf kan gebruiken. Dan zijn wij heel erg dankbaar, wanneer wij uit een gemiddelde van 15.000 toehoorders in één jaar een persoon vinden, die werkelijk in staat is deze hoogste klas met goed gevolg te doorlopen.

Wij geven niet alleen geestelijke lessen door, maar werken daarmede steeds weer naar een bepaald doel toe. Zouden wij ons tot de eenvoudigsten blijven richten, dan zou dit veel moeilijker worden. Daarnaast bestaan zoveel gelegenheden voor mensen die iets minder ontwikkeld zijn, om elders eenvoudiger bijeenkomsten te volgen - die even goed zijn, op hun wijze als de onze, ofschoon de oriëntering wat anders is - zodat wij menen juist op de nu gebruikte wijze zo rendabel en goed mogelijk te werken en de mensheid te helpen. Wij willen u helpen metterdaad geestelijk verder te komen. Wanneer wij voor de betrekkelijk weinige eenvoudigen van geest het peil van het geheel zouden moeten drukken, vrees ik dat vele anderen daaraan zoveel tekort zouden komen, dat dit niet verantwoord is. Dit laatste natuurlijk gezien het feit dat voldoende andere gelegenheden bestaan om geestelijke lessen van eenvoudiger gehalte aan te horen.

Vraag: Is het werk van Ouspensky u bekend? Wat is uw mening?

Antwoord: Dat werk acht ik waardevol. Niet alle van zijn werken zijn gelijkelijk waardevol, doch vooral zijn poging om tot een synthese te komen als in "Tertium Organum" geeft hij voor de meer ingewijde lezer een zeer zuiver overzicht van magisch en esoterisch denken. Het is m.i. daarom zeker een lectuur die voor meer gevorderden aan te bevelen is, maar uitdrukkelijk dan ook alleen voor hen.

Vraag: Wat is uw mening over Freud?

Antwoord: Mijn persoonlijke mening: Freud was een arme man, die zelf zo gekweld werd door het seksuele probleem en zelfs op dit terrein een tikje abnormaal was, dat hij meende zijn eigen abnormaliteiten in iedere andere mens te herkennen. Zijn grote verdienste is, dat hij op grond hiervan tot een systeem kwam, dat als werkhypothese voor anderen kon dienen die beter en ruimer inzicht bezaten. De mening van de spreker uit het eerste deel van de avond is: Freud was van zeer groot belang, daar zijn school het begin vormde van een richting die de huidige diepte-psychologie voortbracht. Deze laatste is de eerste werkelijk wetenschappelijke weg naar de innerlijke mens en maakt het op den duur mogelijk dat zieleproblemen ook stoffelijk op redelijke en wetenschappelijke wijze kunnen worden opgelost, zodat men zich niet alleen meer aan medicijnmanpraktijken op dit terrein overgeleverd ziet. Spreker betreurt het, dat men in

sommige kringen - ook heden nog - te sterk de Freudiaanse theorieën blijft huldigen, zonder te beseffen hoe onvolkomen zij zijn.

Vraag: Er wordt steeds gesteld: de fouten die je in een ander ziet, bezit je zelf. Door deze te zien heb je jezelf reeds geoordeeld. Hoe kom je dan tot een zelfinzicht?

Antwoord: Op het ogenblik dat je je opwindt over de fouten van een ander, moet je eerst even naar jezelf gaan kijken. Doe je dit, dan ontdek je, dat jezelf deze zelfde dingen - zij het in mindere mate - ook wel doet, of denkt. Slechts datgene waarvan je je bewust bent, kun je in anderen zien. Voorbeeld: Jongetje loopt met vader langs de walletjes in Amsterdam. Aan het einde zegt het jongetje: "Wat zaten er hier veel mooie dames achter de ramen". Het kind vindt het misschien nog heel leuke tantes ook, want zij wuifden en tikten tegen het raam. Het kind ziet hierin niets kwaads, maar ervaart dit alles als een grote gezellige familie. Vader ziet het anders. Maar dit komt voort uit het feit dat vader meer ervaringen heeft en meer weet dan zijn zoontje. Wie werkelijk onschuldig is, zoekt bij een ander geen fouten. Wie werkelijk eerlijk is, veronderstelt bij een ander ook steeds eerlijkheid, zelfs indien enkele ervaringen hiermede in strijd zijn.

Wanneer je in anderen bepaalde fouten zeer scherp ziet, of bepaalde fouten overal om je heen meent te zien - je vergist je daarbij nog vaak ook - kun je er wel zeker van zijn, dat deze fouten ergens in jezelf liggen, zelfs wanneer je deze fouten niet in de praktijk omzet. Vergeet niet, dat er een onderscheid is tussen de eigenschappen die je bezit en de eigenschappen die je in de praktijk brengt. Er zijn hopen mensen die graag in de Amsterdamse Bank in zouden breken. Zij durven alleen niet, maar de gedachte is er in feite wel. Zij hebben eigenlijk wel lust lid te worden van de grote roeivereniging. In deze zin geldt: wat je bij voortduring aan fouten bij anderen ziet, moet dus in jezelf een eigenschap zijn. Begrijp, dat je onder dezelfde omstandigheden tenminste in dezelfde verleiding zou verkeren en daar waarschijnlijk zelfs aan toe zou geven. Indien men eenmaal tot dit besef is gekomen, zal men anderen niet meer à priori veroordelen, maar eerder trachten hen te begrijpen en misschien zelfs trachten te helpen. Het grote voordeel voor jezelf is hierbij, dat je door de poging anderen te helpen, tevens jezelf helpt. Want wat je zo naar buiten brengt en in de wereld zet, bestaat veel scherper voor je, dan wat je alleen maar van binnen denkt. Opvallend is dit, wanneer u iets wilt onthouden. Indien u het alleen hebt gehoord, vergeet u het gauw. Hebt u het opgeschreven, dan onthoudt u het veel gemakkelijker. U hebt niet slechts in u opgenomen, maar ook weer naar buiten gebracht, waardoor het feit veel sterker is gegrift in de herinnering.

Op deze wijze gaat het met daden ook. Op deze wijze kun je, door anderen te helpen, jezelf verbeteren. Dit laatste wil niet alleen zeggen dat je wat beter zult leven, maar ook dat je je eigen innerlijke gesteldheid beter leert kennen en begrijpen. Wat nog belangrijker is: je leert het Ik beter aan passen bij de wereld. Je handelt, ongeacht de oorzaken, voor dit bestaan zuiverder en helderder. Het gevolg is dat een volgend bestaan in de geest - of in de stof - ongetwijfeld veel betere ervaringen brengt, waardoor je beter zult kunnen bereiken, wat noodzakelijk is. Zelfs zal je daardoor vaak in de gelegenheid zijn, zonder verder in de stof terug te keren, op te gaan naar een hogere geestelijke wereld en een hoger Godsbegrip. Wanneer u bepaalde fouten steeds maar weer bij anderen ziet, is het zeker de moeite waard u eens af te vragen: heb ik dat soms ook wel gedaan? Zou ik daarvan nu werkelijk geen last hebben? Zoals Henri pleegt te zeggen: wanneer u overtuigd bent, dat alle mensen over u roddelen, begin dan met een slot op eigen tong te leggen.

Vraag: Wat is eigengereidheid? Kunt u hiervan voorbeelden van geven?

Antwoord: Eigengereidheid is de neiging om hetgeen het Ik goed acht, of besloten heeft voor zo onfeilbaar te houden, dat men niet geneigd is het standpunt, of de wensen van anderen in ogenschouw te nemen. Voorbeeld: twee vrienden zijn op reis. Zij komen bij een wegsplitsing. Er is geen richtingsbord. Jan zegt: ons doel ligt westelijk. Laten wij westelijk gaan.... . Zijn eigengereide vriend zegt: de linkse weg is de grote weg. Langs de grote weg komen wij er in ieder geval. Wij gaan dus naar het oosten toe.... . Het gevolg kan treurig zijn. Men reisde naar Parijs toe, maar komt in Warschau terecht. De eigengereide man zal geneigd zijn om, wanneer men eindelijk Warschau binnen rijdt, nog te zeggen: heb ik het je niet gezegd! Hier zijn wij in Parijs.... . Het zal hem moeite kosten - zelfs met het bewijs voor ogen - dat de ander gelijk heeft

en men in Warschau terecht is gekomen. Eigengereidheid is eigenwijsheid, die wordt voortgezet tegen elke rede en vaak tegen eigen beter weten in.

Vraag: Is sadisme het gevolg van een geestelijke afwijking, of is het een soort perversiteit?

Antwoord: Het één sluit het ander niet uit. Vele werkelijke perversiteiten zijn niet wat men op de wereld door gebrek aan weten wel zo pleegt te noemen, maar zijn het resultaat van iets, wat men een geestelijke afwijking pleegt te noemen. Over het algemeen is sadisme een zich verheugen in het lijden van anderen. Masochisme is zelfkwelling. Beide afwijkingen brengen in hun vervulling een bevrediging met zich. Sadisme komt vaak voort uit onderbewuste processen, waarbij men - bv. ter compensatie van minderwaardigheidscomplex - wraak op de wereld tracht te nemen.

Voorbeeld: in een concentratiekamp in Duitsland waren vrouwen ondergebracht. Deze vrouwen werden door soldaten bezocht. De capita van de ploeg was een grote en lelijke vrouw. Deze was in het kamp sadiste geworden. Oorzaak, de andere meisjes kregen een aandacht die zij - als hun meerdere nog wel - niet kreeg. Door die meisjes te mishandelen en te doden herkreëg zij het gevoel van meerderwaardigheid. Deze bevrediging had een haast seksueel karakter en betekende voor haar op den duur veel meer dan al het andere. In vele gevallen zien wij dat sadisme uit dergelijke gevoelens voortkomt.

Verder mogen wij niet vergeten dat men sommige feiten sadisme noemt, die in feite eerder het gevolg van onverschilligheid, of zelfs domheid zijn. Een kind zal bv. een vlieg de vleugels uittrekken zonder te beseffen dat die vlieg hier zeer onder lijdt. Het kind vindt het alleen maar leuk dat de vlieg in zijn buurt rond blijft lopen en zo hanteerbaar speelgoed is geworden. Op deze wijze zullen er mensen zijn, die, zonder precies te begrijpen, wat dit voor anderen feitelijk betekent, hen lijden toevoegen. Het komt zelfs voor dat men meent, voor die ander het beste te doen. Achteraf bezien noemt men ook de gevolgen daarvan sadisme, maar toch mag dit niet zo worden beschouwd.

Voorbeeld: iemand kluisterde een kind met een ketting aan een bed, sloeg het en kwelde het om zich te wreken voor de last die dit kind voor die persoon betekende. Dit is sadisme. Dergelijke gevallen zijn overigens meerdere malen voorgekomen.

Voorbeeld: een moeder had een kind zeer lief. Zij was voor dit kind zó bezorgd, dat zij het kind tot het 40e jaar dwong in bed te blijven. Het mocht nooit uitgaan, of zelfs de kamer verlaten. Het kreeg voldoende voedsel, doch alleen, wat de moeder goed achtte. Het kind werd vanaf de vroegste jeugd geslagen wanneer het trachtte de kamerdeur maar open te doen. De volwassene werd met de zweep geslagen, wanneer hij trachtte naar buiten te gaan. Hier was wel sprake van een afwijking in het moedergevoel, maar niet van uitgesproken sadisme: de moeder probeerde het kind klein te houden. De man van 40 jaar was in de ogen van de moeder - toen het geval ontdekt werd - nog steeds een kind van 6 jaar, dat voor alle gevaren van de wereld behoed diende te worden. Het geval is betreurenswaardig, maar de uitwerking onderscheidt zich niet ver van het eerste geval. Gezien de achtergrond mag het geen sadisme worden genoemd.

Vraag: Is zoiets bezetenheid?

Antwoord: Neen, de mensen die zo over bezetenheid spreken denken dat de geest uit het duister niet rationeel handelen zal. Men meent dat die geest alleen maar op de wereld tracht te komen om nu eens iemand te kwellen, of te plagen, maar dat is niet waar. Iemand in bezit nemen betekent een hoop werk, ook voor een geest uit het duister. Wanneer de geest dit doet, geschiedt dit dan ook vaak met een bepaald doel. Dat het lichaam van zijn voertuig over het algemeen niet al te zachtzinnig wordt behandeld, komt voort uit het feit, dat ten koste van alles een bepaald doel wordt nagestreefd. De kwade geest is niet sadistisch zonder meer. Hij zal alleen anderen kwellen, wanneer dit volgens zijn eigen logica werkelijk zin heeft. Dit vergeet men vaak. Het irrationele in deze is - het spijt mij dit te moeten zeggen - meer een menselijke dan een uit de geest spruitende eigenschap.

Vraag: Is het juist over geestelijke afwijkingen te spreken?

Antwoord: Wanneer er bij sadisme sprake is van een haat die tot dergelijke handelingen drijft, zal er ook voor de geest een band met het gebeuren bestaan. De haat maakt het sadisme soms ook voor de geest belangrijk - in negatieve zin dan. Wanneer men over het algemeen spreekt van geestelijke afwijkingen, is het beter over een psychologische afwijking te spreken, vooral wanneer men de psyche hierbij nog verder beperkt door dit woord te stellen als aanduidende de menselijke hersenen en denkvermogen. Vele onredelijke handelingen die men onder geestesziekte rubriceert, komen voort uit druk op de hersenen, onjuiste groei van de hersenen, erfelijke waarden, of kwetsuren van de hersenen, zelfs door psychische schokken, waardoor een onderbreking in het normaal functioneren van de hersenen en soms ook van de zintuigen plaats vindt. Vergiftigingen die zenuwstelsel en hersenen beroeren, kunnen evenzeer tot de z.g. geestelijke afwijkingen voeren. De term is algemeen gebruikelijk en mag m.i. wel gebruikt worden, indien men maar beseft dat er in feite stoffelijke afwijkingen mede worden aangeduid.

Vraag: De geest weet toch wel wat goed voor haar is?

Antwoord: Indien de geest dit werkelijk zou weten, zou zij in God opgaan. Zeker zou zij niet de moeizame weg van de bewustwording door de stoffelijke wereld en geestelijke sferen volgen. De geest denkt wel te weten, wat goed voor haar is, maar weet dit in feite niet, of niet voldoende.

Vraag: Is bisexualiteit te allen tijde een degeneratieverschijnsel?

Antwoord: Dit is een stoffelijk verschijnsel. Het kan niet wijzen op een geestelijk meerder- of minderwaardig zijn. De stoffelijke kentekenen van beide seksen worden symbolisch wel toegeschreven aan de volmaakte mens, die dan wordt aangesproken als de perfecte hermafrodiet. Hiermede wordt bedoeld de zelfbarende mens in geestelijke zin, die door een volledige geestelijke bewustwording in staat is het scheppende werk Gods te kennen en als medeschepper ook vanuit zichzelf, zonder verdere hulp, of ingrijpen, scheppend werk kan verrichten. De bisexualiteit komt nooit volledig voor op aarde. Zij is een eigenschap die ontstaat, indien bij de bevruchting geen volledig juiste definitie der chromosomen plaats vindt, waardoor iets van de erfwaarden van beide geslachten op kenbare wijze aanwezig blijft in het volgroeide lichaam. Dit komt bij elke geboorte in mindere mate voor, zodat haast altijd in de man de vrouwelijke en in de vrouw de mannelijke eigenschappen in meerdere of mindere mate aanwezig zullen blijken te zijn. Dit zal wel voorlopig ook zo blijven.

Vraag: Kan de reïncarnerende geest op het geslacht van het wordende kind invloed uitoefenen? Daar het geslacht een voorname factor is in de beleving, zou de geest toch kennis moeten dragen, of er invloed op uit kunnen oefenen?

Antwoord: In verband hiermede moet ik opmerken dat de bewuste geest te allen tijde precies kan zien welk geslacht zich zal ontwikkelen. Dit is mogelijk aan de hand van het aantal chromosomen. Zeer kort na de bevruchting is al te zeggen, welk geslacht de wordende vrucht later zal hebben. Dit geldt natuurlijk voor de geest. De moleculaire structuur van chromosomen is voor haar duidelijk waarneembaar. Invloed kan zij over het algemeen niet hierop uitoefenen. Men moet over grote en juist gerichte krachten kunnen beschikken, indien men moleculaire structuren als het chromosoom wil wijzigen zonder het tegelijk te vernietigen. Dit kan alleen door de hoogst bewuste geesten worden volbracht. Ik wil het als volgt stellen: de hoogst bewuste geest, die dan niet meer de noodzaak tot incarnatie kent, maar om enigerlei reden toch in een wordend stoffelijk voertuig wenst te leven, zal in staat zijn het geslacht tevoren al te bepalen, terwijl in de eerste periode van de vrucht wijzigingen mogelijk zijn, waardoor naar wens het geslacht eventueel veranderd kan worden. De doorsnee geest is niet in staat te overzien, of te bepalen, welk geslacht de vrucht zal hebben. De meer bewuste geest zal reeds in de eerste fase van het voertuig kunnen zeggen: dit wordt mannelijk - of vrouwelijk - en kan in overeenstemming met zijn wensen de bezieling al dan niet verder plaats doen vinden.

Vraag: Is het belangrijk voor een hoge geest om speciaal als man, of als vrouw, op de wereld te komen?

Antwoord: Voor de geest zelf niet. Maar een hoge geest die geboren wordt in een vrouwelijk lichaam, in een land waar de vrouw niet wordt geacht, zal daardoor niet in staat zijn, zijn taak goed te vervullen. Omgekeerd kan het in een matriarchaat voor de hoge geest belangrijk zijn een vrouwelijk lichaam te kiezen, daar hierdoor de juiste invloed kan worden uitgeoefend, maar

ook het juiste contact kan worden gevonden. De bepaling van het geslacht is niet voor de geest zelf belangrijk, maar wel voor de mogelijkheden die de geest wenst in zijn omgeving.

Vraag: Heeft een geest in een volgend leven nog voordeel van het beroep, dat hij op aarde uitoefende?

Antwoord: Over het algemeen niet veel. Het beroep heeft voor de geest alleen belang, wanneer het u voert tot onderzoek en denken. Elk beroep, dat tot denken voert - zoals medische wetenschap, filosofie enz. - kan geestelijk een tijdlang worden voortgezet in de geest, waardoor de geestelijke ontwikkeling in een bepaalde richting wordt vergroot. Bij reïncarnatie zal de zo verworven geestelijke rijpheid ongetwijfeld mede tot uiting komen. Als je nu een putjesschepper hebt, een loodgieter, of een bakker, zo zullen deze mensen hun beroep in de eerste plaats zien als een bekwaamheid, die niet tevens een aanleiding is tot denken en onderzoeken. Deze bekwaamheid gaat dan voor hem teloor met het lichaam. Wanneer je vrij komt van de stoffelijke waanwereld, is er in deze beroepen weinig, of niets, waaraan men zich verder nog vast kan houden. Dit mag niet als een nadeel worden beschouwd.

Bij een volgende incarnatie op aarde zal het vorige leven in zoverre belangrijk blijken, als daarin innerlijke waarden bestonden, o.m. schoonheidsgevoel, behoefte de mensheid op een bepaalde wijze te dienen, of uitdrukking te geven aan het erkend Goddelijke. Deze factoren zullen in het volgende leven zeer belangrijk blijken, daar zij niet alleen een grote invloed uitoefenen op het milieu, waarin de incarnatie plaats vindt, maar ook de keuze van het voertuig en de daarin aanwezige erfelijke bekwaamheden beïnvloedt. Tevens wordt hierdoor vaak een overwegende invloed uitgeoefend op de verdere ontwikkeling van dit voertuig.

De bekwaamheden van de geboren musici bv., die op jeugdige leeftijd vaak reeds tot grote prestaties komen, kunnen op deze wijze ontstaan zijn. Er is dan voor deze mensen geen sprake meer van een beroep, maar van een roeping. Naast de invloeden van milieu, erfelijke waarden, dressuur komt bij velen van hen verder een innerlijk aanvoelen van de klank naar voren, waardoor ook de reproducerende kunstenaar tot een werkelijke herschepper kan worden, waarbij hij tracht in bestaande klanken een nieuwe weergave van Goddelijke schoonheid weer te geven. Niet iedere kunstenaar op het podium is een innerlijke kunstenaar, die zijn impulsen daartoe reeds in een vorige incarnatie verworven heeft. Er moet een verschil worden gemaakt tussen het bezitten van innerlijke waarden en het bezitten van een bekwaamheid. Alleen wanneer deze beiden tegelijk optreden, zien wij kunstenaars als bv. Yehudi Menuhin.

Vraag: Wordt een geest door een hogere geest teruggeroepen, of kan deze dit op eigen gezag doen?

Antwoord: Men zal zichzelf niet terugroepen. Indien hiervan sprake was, zal er een ander bij betrokken zijn en zal geen sprake zijn van een teruggaan op eigen gezag. Een hogere geest zal een lagere geest niet terugroepen, tenzij bijvoorbeeld die geest onder de hoede van die hogere geest is uitgetreden en volgens die hogere geest een noodzaak bestaat tot terugkeer naar wereld, of stof. Dit is de enige wijze, waarop terugroepen - voor zover mij bekend - plaats kan grijpen. Het is de plicht van elke geest en mens een eigen leven te voeren, eigen besluiten te treffen en zelf de gevolgen daarvan te dragen. Slechts door veranderingen binnen het eigen Ik is het mogelijk tot bereikingen te komen. De hogere geest beseft dit en zal daarom nooit proberen dwang uit te oefenen op een andere geest of mens. Wanneer ingegrepen moet worden in het leven van een mens, ten behoeve van anderen - wat soms geschiedt - dan zal dit zo gebeuren dat de persoon in kwestie daar zo weinig mogelijk de gevolgen van zal ondergaan en zal vanuit de hogere geest alles worden gegeven om deze onderbreking van eigen bestaan te vergoeden.

Vraag: Wat heeft een geest eraan voortdurend in een ziek of gevangen voertuig te moeten vertoeven?

Antwoord: Wat heb je er aan wanneer je naar school moet gaan om er voortdurend strafregels te moeten schrijven? Ik zou zeggen dat dit niets met het nut van de school te maken heeft. Het gaat erom dat je wat leert; de wijze waarop is pas in de tweede plaats belangrijk. Hetzelfde geldt voor een ziek voertuig, of een gevangene. Het is voor de geest belangrijk dat er in het leven iets wordt geleerd. In vele gevallen zullen ziekte, gevangenschap en dergelijke veel lering bevatten, vooral wanneer zij de gevolgen zijn van verkeerde instellingen, verkeerde hande-

lingen in een vroeger leven, of van een verkeerde voorstelling van het noodzakelijke bij incarnatie. De gevolgen hiervan vormen een belangrijke en zeer waardevolle lering voor de geest, soms reeds in de stof, maar in alle geval nadat hij is overgegaan.

Vraag: Wanneer alles in de kosmos reeds tevoren is uitgestippeld, waarom zouden wij ons dan zo druk maken?

Antwoord: Indien alle mensen naar de Floriade gaan, maar u blijft zitten wachten tot u er vanzelf komt, zult u er zeker van kunnen zijn, dat wanneer u er al komt, de tentoonstelling zeker al gesloten is. Dientengevolge heeft het voor uzelf wel degelijk nut u druk te maken. Wanneer er voor een ieder altijd wel iets te eten is, zou het volgens deze vraag geen zin hebben je over je eten druk te maken. Ik zou zeggen: zolang je met alles, zelfs met gras, of aardappelschillen genoeg wilt nemen, is dit inderdaad waar. Maar wanneer je iets smakelijkers dan dat verlangt, zul je daarvoor toch enige moeite moeten doen.

Het feit, dat u zich druk maakt, kan niets aan de kosmos veranderen, maar het kan veel verschil maken in uw eigen leven. Wat u in het leven doet, doet u uiteindelijk niet voor de kosmos, of God, maar voor uzelf. In zekere zin is dit ook mede bepaald door de structuur van de kosmos. De mens heeft een vrije wil, waarmee hij kan bepalen, hoe hij de toestanden waarin hij leeft en de gebeurtenissen die hij op zijn pad vindt, kan verwerken en hoeverre hij daaruit voor zich een verdere, hem betreffende oorzaak zal maken.

Vraag: Zalig zijn de armen van geest. Waarom dan onderricht om ons rijker te maken van geest?

Antwoord: Het zijn niet de armen van geest, die zullen trachten geestelijk rijker te worden. De arme van geest ziet op zijn wijze God en gelooft daarin zozeer, dat al het andere hem minder interesseert. Maar degene die eenmaal probeert zelfstandig na te denken en iets meer van de zin van het leven te beseffen, kan alleen verder komen, wanneer men hem/haar in staat stelt zich geestelijk te verrijken en daardoor een zodanig begrip te verwerven van leven en kracht, dat het daardoor mogelijk wordt God te erkennen en met Hem één te worden. Met armen van geest worden de mensen bedoeld, die niet redeneren en denken, maar alleen aanvaarden zonder meer. Er zijn maar weinig mensen werkelijk arm van geest, zodat zij inderdaad alles aanvaarden. Vandaar, dat er zoveel leraren op de wereld zijn gekomen om de mensen te verbeteren. Vandaar, dat wij ook ons de moeite getroosten met u zoveel vragen te bespreken.

Vraag: Zijn rampen te voorkomen?

Antwoord: Rampen zijn over het algemeen niet te voorkomen, zij het dan, dat een volledige bewustzijnswijziging van het geheel daarbij betrokken wereld plaats vindt. Dit laatste is bijna niet te bereiken. Vandaar, dat vooral grotere rampen over het algemeen niet te vermijden zijn. Wel kan men vermijden persoonlijk door een ramp getroffen te worden. Vaak ook kan men de ramp voor anderen minder ernstig, of pijnlijk, maken. De vrije wil laat toe, dat u niet met een vliegtuig gaat, wanneer u voelt, dat het zal verongelukken. Indien uw geestelijke instelling juist is, zal het u dan gelukken het ongeluk voor uzelf te vermijden. Zelfs kan het u mogelijk zijn een stoffelijk rationele reden te vinden om niet mee te gaan. Het is zelfs niet noodzakelijk de geestelijke impuls uit te spreken, of zelfs als zodanig bewust te erkennen.

Vraag: Voelen dieren rampen aankomen van tevoren?

Antwoord: Neen, maar het is een feit dat een dier op kleinere tekens let, die de mens ontgaan. Wanneer er een aardbeving op komst is, gaat dit meestal gepaard met een verhoging van de statische elektriciteit in de lucht. Verder zullen reeds lang door de eigenlijke trilling begint, kleine, voor de mens niet merkbare trillingen de beving aankondigen. De dieren zullen zich, daar zij deze tekenen instinctief herkennen, uit de voeten kunnen maken, lang vóór de mens begrijpt wat er gaande is. Het verhaal van de ratten die in de haven een schip verlaten, omdat het schip op die reis zal vergaan, is een legende. Overigens is dit alles voor het dier instinct, binnen het Ik vastgelegd en geen bijzonder werk van de groepsgeest.

Vraag: Kan het derde oog door een operatie geopend worden?

Antwoord: Neen, het is geen juist verhaal.

Vraag: Ik hoor dat mensen op de beurzen verliezen hebben, of winsten maken. Dit lijkt mij onwaardig. Is dit anders op te lossen?

Antwoord: De oplossing is in geen geval de beurzen te sluiten. Misschien zou men de arbeider er toe kunnen brengen een deel van zijn verdienste in aandelen e.d. te beleggen i.p.v. reisjes naar Italië te maken, tv's te kopen. Hij zou dan evenzeer als anderen deel kunnen hebben in de winsten en verliezen op de beurs, die door vraag en aanbod op de wereldmarkt worden bepaald. Economisch is dit gewenst, waardoor de werkende klasse vele gelden, die voor herkapitalisatie e.d. zeer belangrijk en nodig zijn, worden verspild aan gebruiksgoederen, waarvoor zelfs geen gezonde achtergrond, of werkelijke behoefte bestaat. Het lijkt mij onredelijk u te ergeren aan het feit, dat iemand die zelf of wiens ouders hebben gespaard, beurswinsten boekt, daar ook hij het risico van verlies daarbij loopt. Even redelijk lijkt het mij, dat degene die niet spaart, of zijn gelden op andere wijze belegt, daarvan de gevolgen moet dragen en aan de winsten en verliezen van de beurs geen deel heeft. Op het ogenblik dat men het verworven bezit ten bate van anderen in gevaar brengt, staat daar een zeker loon tegenover. Het feit dat gevaar voor verlies aanwezig is, wettigt dit de mogelijkheid tot het maken van redelijke winsten. Het risico bestaat wel degelijk. Denkt u maar eens aan de beurskrach van 1929. Misdadig acht ik het zeker en zelfs onzedelijk, wanneer mensen met groot kapitaal bewust en zonder werkingen van de wereldmarkt, of wereldtoestanden, de koersen trachten te manipuleren om daardoor ten koste van anderen grote winsten te maken.

Reactie: De arbeider belegt zijn geld in de vakverenigingen en trekt daar zijn winsten uit.

Antwoord: Ik ben bang, dat vele vakverenigingen nu reeds bezig zijn hun winsten uit te keren uit hun kapitaal. M.a.w.: zij gaan te ver en maken zich te zeer tot een officieel orgaan van de staat, waardoor zij op den duur niet meer in staat zullen zijn de arbeider werkelijk iets terug te geven voor zijn belegging. Hoe meer een vakvereniging tracht mee te regeren, hoe meer zij zelf wordt genoopt de status-quo te handhaven en daardoor niet meer het oppositieorgaan kan zijn, wat zij in wezen is. Deel van de regering geworden, zal zij niet meer in staat zijn de opstandige arbeiders aan hun werkelijke rechten te helpen. Ook wanneer zij deze toestand door het zogenaamd afdwingen van voordelen voor alle arbeiders tracht te verhullen, doodt zij zichzelf daardoor, zij het indirect.

Laten wij ons echter niet te zeer in het politieke spel verdiepen. Ten hoogste kan ik hieraan nog toevoegen: de politiek is een leugen, die gebruikt wordt om een goed doel te bereiken, maar door haar eigen structuur het goede doel, dat wordt nagestreefd, meestal vernietigt, of perverteert.

Goedenavond. (Wegens plaatsgebrek konden verdere vragen niet meer opgenomen worden.)